

MBN AU § 69 Remiss. Föreskrifter och skötselplan för planerad nationalpark på norra Gotland (Bästräsk), information

Ärendenummer: MBN 2025/355

Arbetsutskottets förslag till miljö- och byggnämnden

Miljö- och byggnämnden beslutar att ta emot informationen.

Sammanfattning

Region Gotland har givits möjlighet att genom remiss yttra sig över Naturvårdsverkets förslag till föreskrifter och skötselplan för Bästräsks nationalpark på norra Gotland.

När det gäller föreskrifterna är Region Gotlands allmänna intryck att dessa har en bra balans mellan reglering och tillåtlighet. Den genomsnittlige besökaren kommer sannolikt inte märka någon större skillnad mot idag när det gäller vad som kommer vara tillåtet respektive inte tillåtet. Eftersom en försvarlig del av området redan idag är naturreservat och en ännu större del omfattas av Natura 2000, existerar det redan föreskrifter, skötselplaner och bevarandeplaner för dessa områden. Att föreskrifterna nu harmoniseras för de delar som ska bli nationalpark borde rimligtvis underlätta kommunikationen kring regler mellan förvaltaren Länsstyrelsen och besökarna.

Region Gotlands tekniska nämnd förvaltar rätten att genom vattendom utnyttja Bästräsk som råvattentäkt för den allmänna vattenförsörjningen. Nämnden konstaterar i sitt yttrande – som skickats direkt till Naturvårdsverket – att förslaget till föreskrifter inte förväntas innebära några negativa konsekvenser för regionens nuvarande vattenuttag.

Region Gotland noterar vidare att föreskrifterna är så konstruerade att det generella undantaget för Region Gotland att dämna, reglera och leda bort vatten i Bästräsk kommer vara i enlighet med gällande vattendom och inte i enlighet med en viss bestämd vattendom. Det är en mycket viktig skillnad som ger Region Gotland en uppskattad flexibilitet inför framtiden.

Både föreskrifter och skötselplan förhåller sig till vissa definierade naturvärden respektive upplevelsevärden. Nationalparkens kulturvärden utgör inte en egen kategori utan ingår i upplevelsevärdena. Region Gotland vill uppmärksamma att kulturvärdena, speciellt på en plats som Gotland med sin starkt kulturpåverkade natur, kanske borde ha en mer framträdande plats i till exempel skötselplanens tredje avsnitt.

Region Gotland är positiv till att entréernas placering har justerats sedan tidigare remiss och att en entré i anslutning till Fårösund nu finns med i planerna. Det överensstämmer väl med Region Gotlands nya översiktsplan Vårt Gotland 2040. Att ge förutsättningar för Fårösund att bli ett nav mellan

två nationalparker kan bidra till positiv utveckling av både Fårösund men också norra Gotland i stort, både som besöksmål och som boendemiljö.

Föreskrifter och skötselplan gäller bara inom parken. Utanför nationalparken prövas anmälnings- eller tillståndspliktiga verksamhet precis som vanligt enligt gängse rutiner och lagrum. En nationalpark har ingen buffert- eller skyddszon.

Bedömning

Förslagen till föreskrifter och skötselplan är väl utarbetade och generellt ställer sig förvaltningen bakom remissförslagen.

Det är positivt att entréernas placering har justerats sedan tidigare remiss och att en entré i anslutning till Fårösund nu finns med i planerna. Det överensstämmer väl med regionens Översiktsplan Vårt Gotland 2040. Att ge förutsättningar för Fårösund att bli ett nav mellan två nationalparker kan bidra till positiv utveckling av både Fårösund men också norra Gotland i stort, både som besöksmål och som boendemiljö.

I föreskrifterna nämns under kap 3. Konsekvenser att det ställs höga krav på lokalisering och utformning av besöksanordningar, här vill förvaltningen understryka vikten av att det finns former av besökstoiletter och avfallshantering vid samtliga entréer, dels för att tillgänglighetsanpassa parken men också utifrån risk för nedskräpning inom eller i anslutning till parkområdet.

I remissförslaget under Föreskrifter om Bästeträsks nationalpark s. 11, 8. Förbud att uppföra mast eller vindkraftverk, beskrivs att förbudet bedöms vara nödvändigt för att bevara nationalparkens värdefulla natur och förhindra exploatering i strid med syftet för nationalparken och vara nödvändigt för att bevara områdets ursprungliga karaktär, då uppförande av mast eller vindkraftverk kan påverka nationalparkens upplevelsevärden negativt. Det anges också i Skötselplan för Bästeträsks nationalpark s. 24, som mål under 3.3.8 Lugnet i naturen att besökare ska kunna välja och hitta lugna platser att besöka med låg grad av störande ljus och ljud samt platser med vacker utsikt. Detta ställer sig förvaltningen bakom. Av remissen framgår dock inte hur befintliga verksamheter som idag kan alstra ljud eller ljus från människor eller maskiner som är lokaliserade i anslutning till parkområdet kan komma att påverkas av detta. Befintliga vindkraftverk finns också i anslutning till parken vilka i översiktsplanen för Vårt Gotland 2040 anges kunna prövas för generationsväxling. Det framgår inte i remissunderlaget i vilken utsträckning exempelvis vindkraftsutbyggnad på norra Gotland kan utgöra en målkonflikt mot nationalparkens värden, dvs hur värdet lugnet i naturen inom nationalparksområden kan komma att påverkas av exploatering eller vindkraftsetablering utanför.

Upplevelsevärden är naturligtvis subjektiva, så hur mycket man som besökare kommer störas visuellt och av ljud från konstruktioner och mänsklig aktivitet är individuellt.

Lagstiftningen är dock tydlig på denna punkt. Föreskrifter och skötselplan gäller bara inom parken. Utanför nationalparken prövas anmälnings- eller tillståndspliktiga verksamhet precis som vanligt enligt gängse rutiner och lagrum. En nationalpark har ingen buffert- eller skyddszon.

Som brukligt kommer föreskrifter och skötselplan följas upp löpande av Naturvårdsverket och ändras när behov uppstår.

Ärendets behandling under mötet

Samhällsbyggnadsförvaltningen föreslår miljö- och byggnämnden besluta att ta emot informationen.

Enhetschef Frida Brunner föredrar ärendet.

Proposition

Ordföranden ställer proposition på förvaltningens förslag och finner att arbetsutskottet bifaller förslaget.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse samhällsbyggnadsförvaltningen daterad 2024-04-14
Remissiv. Förslag till föreskrifter och skötselplan för Bästeträsks nationalpark

Bilaga 1 Föreskrifter om Bästeträsks nationalpark, inkom 2025-02-07

Bilaga 2 Förslag skötselplan Bästeträsks nationalpark, inkom 2025-02-07

Bilaga 3 Sändlista remiss Bästeträsk, inkom 2025-02-07